

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Kulttuuri- hyvinvoinnin- suunnitelma

Hyvinvointisuunnitelman liite

- **Kulttuurihyvinvoinnin suunnitelma on osa laajempaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelmaa**
- **Mitä kulttuurihyvinvointi tarkoittaa? Miten se liittyy Pohteen toimintaan?**
 - Taide ja kulttuuri vaikuttavat ihmisen hyvinvointiin
 - Kulttuuri auttaa terveyden edistämässä, sairauksien ehkäisyssä ja sairauksien kanssa selviämässä
- **Mitä Pohde tekee asukkaiden kulttuurihyvinvoinnin parantamiseksi vuosina 2024-2025?**
 - Pohteen toimenpiteet vuosina 2024-2025
- **Vuonna 2023 esille nousseita toiveita kulttuurihyvinvointiin liittyen tiedoksi jatkokehittämistä ajatellen**
 - Yhteistyökumppaneiden toiveita yhteistyöhön liittyen
 - Toiveita Pohteen sisäiseen kulttuurihyvinvointiin liittyen
- **Pohteen kulttuurihyvinvoinnin kehittämisessä vuosina 2024-2025 huomioitavia asiakirjoja**
 - Ohjaavia tai huomioitavia asiakirjoja ovat ainakin
- **Palautteet ja niihin vastaaminen**
 - Palaute: Suunnitelmassa onnistuneena ja hyvänä pidettiin
 - Palaute: Miten suunnitelmaa tulisi muuttaa?

Kulttuurihyvinvoinnin suunnitelma on osa laajempaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelmaa

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelma kokoaa yhteen useita ennaltaehkäisevään toimintaan liittyviä, jo tehtyjä suunnitelmia. Kulttuurihyvinvoinnin suunnitelma on niistä yksi.

Se keskittyy siihen, miten Pohde kehittää kulttuurihyvinvointia vuosina 2024-2025.

Kehittämistä tehdään yhteistyössä muun muassa kuntien, järjestöjen ja [Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihyvinvointiverkoston](#) kanssa.

Hyvinvointialueen strategia							
Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelma				Pelastustoimen palvelutasopäätös			
Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma 2024-2025							
Hyvinvointisuunnitelma 2024-2025							
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma §	Työkyky-ohjelma	Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma §	Sairaaloiden terveyden edistämisen suunnitelma	Ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelma	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma	Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn suunnitelma	Kulttuurihyvinvoinnin suunnitelma
Sisältää neuvola-suunnitelman ja opiskelu-huollon suunnitelman							

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

**Mitä kulttuurihyvinvointi tarkoittaa?
Miten se liittyy Pohteen toimintaan?**

Taide ja kulttuuri vaikuttavat ihmisen hyvinvointiin

- **Kulttuurihyvinvointi ilmiönä:** Taide ja kulttuuri ovat osa asukkaiden hyvinvoinnin edistämistä ja kokonaisvaltaista hyvää elämää
- **Kulttuurihyvinvointi käsitteenä:** Ihmisen yksilöllisesti tai yhteisöllisesti jaettu kokemus siitä, että taide ja kulttuuri lisäävät hyvinvointia
- Kulttuurin hyvinvointia tukevat vaikutukset ulottuvat läpi koko ihmisen elämänkaaren ja ilmenevät jokaisen **henkilökohtaisessa taide- ja kulttuurisuhteessa** (katso vasemmalla näkyvä kuvio)

Tekstin ja kuvion lähde:

Turun ammattikorkeakoulun [Taikusydän-verkkosivusto](#)

Kulttuuri auttaa terveyden edistämisessä, sairauksien ehkäisyssä ja sairauksien kanssa selviämisessä

Maailman terveysjärjestö WHO:n julkaisi vuonna 2019 raportin kulttuurin vaikutuksista hyvinvointiin. Raportti perustuu yli 900 tutkimusjulkaisuun ja yli 3000 yksittäiseen tutkimukseen. Se on laajin tähän mennessä tehty kartoitus taiteen ja kulttuurin terveysvaikutuksista.

Raportin mukaan taide voi

- **edistää** terveyttä ja hyvinvointia
- tarjota **uudenlaisia ratkaisuja** monimutkaisiin terveyshaasteisiin: erityisesti sellaisiin, joihin lääketiede ei yksin tarjoa tehokkaita ratkaisuja
- **ehkäistä** useita psyykkisiä ja fyysisiä sairauksia
- **hoitaa ja auttaa selviytymään** useiden akuuttien ja kroonisten sairauksien kanssa.

Lähteet:

- Fancourtin ja Finnin raportti vuodelta 2019 [Maailman terveysjärjestö WHO:n verkkosivulla](#)
- Turun ammattikorkeakoulun [Taikusydän-verkkosivusto](#)

Sairauksien ennaltaehkäisy ja terveyden edistäminen

Terveyden sosiaaliset määrittäjät

Sosiaalinen koheesio
Sosiaalinen eriarvoisuus

Lapsen kehityksen tukeminen

Äidin ja lapsen suhde
Kieli ja puhe
Koulutustaso

Hoito ja hoiva

Terveyden ymmärtäminen
Kliiniset taidot
Hoitajien hyvinvointi

Terveysongelmien ennaltaehkäiseminen

Hyvinvointi
Mielenterveys & traumat
Kognitiivinen rappeutuminen
Heikkous
Ennenaikainen kuolleisuus

Terveyttä edistävät elintavat

Terveellinen elämä
Terveydenhuoltoon sitoutuminen
Terveysviestintä
Terveydentilaan liittyvä stigma
Vaikeasti tavoitettavien ryhmien sitoutuminen

Sairauksien hoito ja hallinta

Mielen sairaudet

Perinataalit mielen sairaudet
Lievät ja keskivaikkeat mielen sairaudet
Vakavat mielen sairaudet
Trauma ja hyväksikäyttö

Akuutit sairaudet ja akuuttihoito

Keskokset
Potilashoito
Leikkaushoito ja invasiiviset toimenpiteet
Tehohoito

Neurologiset kehityshäiriöt ja muut neurologiset häiriöt

Autismi
CP-vamma
Aivoinfarkti ja aivovammat
Rappeuttavat neurologiset häiriöt
Dementia

Tarttumattomat taudit

Syöpä
Keuhkosairaudet
Diabetes & sydän- ja verisuonitaudit

Elämän loppuvaiheen hoito

Palliativinen hoito & menetys

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

**Mitä Pohde tekee asukkaiden
kulttuurihyvinvoinnin parantamiseksi
vuosina 2024-2025?**

Pohteen toimenpiteet vuosina 2024-2025

Kulttuuri asiakkaita kohtaavassa työssä

Järjestää itse pienimuotoista kulttuuritoimintaa pitkäaikaisen hoidon asiakkaille. Auttaa käytännön järjestelyillä kuntia ja muita toimijoita toteuttamaan kulttuuripalveluja Pohteen asiakkaille.

Kokeilee kulttuurialan koulutettujen työllistymistä iäkkäiden palveluissa. (Hanke)

Kaikukortti- kokeilu

Vuonna 2024 kokeilee korttia yhdessä 17 kunnan kanssa. Arvioi tuloksia yhdessä kuntien ja palvelutuottajien kanssa. Päättää Kaikukortin jatkosta yhdessä kuntien ja palvelutuottajien kanssa.

Kulttuuri hyvinvoinnin palvelu- tarjottimella ja avun ja tuen kartoissa

Kehittää tarjotinta hanke- rahoituksella. Sisällyttää kulttuuripalvelut ja -toiminnan tarjottimen valikoimaan. (Hanke)

Ohjaa useiden avun ja tuen karttojen valmistelu- yhteistyötä. Huolehtii, että kulttuurin näkökulma sisältyy karttoihin.

OYS2030- taideohjelman osittainen toteutus

Toteuttaa ainakin osittain OYS2030- taideohjelmaa. Ohjelma luettavissa [OYS2030-ohjelman verkkosivulla](#).

Kulttuuri- hyvinvoinnin hanke- suunnitelma

Valmistele yhteistyössä Pohteen toimialueiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa hankesuunnitelman. Hakee rahoitusta hankkeelle.

Jos rahoitus saadaan, käynnistää hankkeen ja toteuttaa sitä.

Kulttuuri- hyvinvoinnin henkilöstö- resurssit

Pyrkii järjestämään vakituista henkilöstö- resurssia kulttuuri- hyvinvointityön koordinointiin ja järjestämiseen Pohteella.

Keskustelu ja yhteistyö

Jatkaa kulttuuri- hyvinvointiin liittyvää vuoropuhelua eri toimijoiden kanssa.

Esimerkiksi [Pohjois-Pohjanmaan liiton POPkulta- verkoston](#) kanssa.

Oulu on Euroopan kulttuuripääkaupunki vuonna 2026.
Näillä toimenpiteillä Pohde osallistuu kulttuuripääkaupunkivuoden toimintaan.

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

**Vuonna 2023 esille nousseita toiveita
kulttuurihyvinvointiin liittyen tiedoksi
jatkokehittämistä ajatellen**

Yhteistyökumppaneiden toiveita yhteistyöhön liittyen

Kaikukortti on käytössä koko Pohteen alueella yhteistyössä kuntien ja palvelutuottajien kanssa

Asukkaat ja ammattilaiset löytävät **hyvinvoinnin edistämisen palvelutarjottimelta** kulttuurihyvinvoinnin ja kulttuuriharrastamisen tuen palveluita ja toimintoja

Toteutetaan yhdessä **kotiin tai palveluihin vietävää taidetoimintaa** (esimerkiksi kirjaston kirjakassit, taidemuseon matkalaukkunäyttelyt, taidetuokiotalenteet)

Tehdään julkisesta taiteesta sekä ympäristö- ja lähitaiteesta **saavutettavaa**

Tehdään **yhteistyötä ja tuetaan yhdistystoimintaa sekä yhteisöllisiä taideprojekteja** kulttuurihyvinvoinnin edistämisessä

Toiveita Pohteen sisäiseen kulttuurihyvinvointiin liittyen

Asiakkaalle ohjattua toimintaa järjestäviin yksiköihin nimetään **kulttuuriyhdyshenkilöt**

Asiakkaalle ohjattua toimintaa järjestäviin yksiköihin tehdään **kulttuurihyvinvoinnin vuosikellot**

Ohjattua toimintaa järjestävien yksiköiden asiakkaille laaditaan **henkilökohtaiset kulttuurihyvinvointisuunnitelmat**

Kulttuuripalveluiden tilaamiseen laaditaan **budjetti**

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Pohteen kulttuurihyvinvoinnin kehittämisessä vuosina 2024-2025 huomioitavia asiakirjoja

Ohjaavia tai huomioitavia asiakirjoja ovat ainakin

- **Pohteen strategia ja sitä täydentävät asiakirjat.** Lisätietoa [Pohteen verkkosivulla](#).
 - Oulun yliopistollisen sairaalan (OYS) kulttuuri- ja taidesuunnitelma. Lisätietoa [OYSin verkkosivulla](#).
 - Sosiaali- ja terveysministeriön rahoituspäätös Hyvän työn ohjelman työnjakoa koskevista piloteista. Päätöksellä myönnettiin Pohteen ikäihmisten palveluille 70 000 euron rahoitus pilottiin. Pilotissa kokeillaan kulttuurialan koulutettujen henkilöiden työllistymistä asiakkaan toimintakykyä ja osallisuutta tukeviin tehtäviin iäkkäiden palveluissa.
- Pohjois-Pohjanmaan **maakuntaohjelma 2022-2025**. Lisätietoa [Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivulla](#).
- Pohjois-Pohjanmaan **kulttuurin kehittämisohjelma 2022-2030**. Lisätietoa [Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivulla](#).
- **Kuntien kulttuurihyvinvointisuunnitelmat**
 - Esimerkiksi Oulun kaupungin kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2021-2026. Lisätietoa kuntien verkkosivuilla, esimerkiksi [Oulun kaupungin verkkosivulla](#).
- **Petteri Orpon hallitusohjelma**. Lisätietoa [valtioneuvoston verkkosivulla](#).
- **Kansallinen terveys- ja hyvinvointiohjelma**. Lisätietoa [sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivun tiedotteessa](#).
- **Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024–2027**. Lisätietoa [valtioneuvoston verkkosivulla](#).
- **Elintapaohjauksen tarkistuslista**. Lisätietoa [valtioneuvoston verkkosivulla](#).

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Palautteet ja niihin vastaaminen

Palaute: Suunnitelmassa onnistuneena ja hyvänä pidettiin

- Kulttuurihyvinvoinnin ja sen vaikutusten huomiointi hyvinvointisuunnitelmassa
- Tavoitteet ja toimenpiteet kokonaisuutena
- Kaikukortti-kokeilu ja Pohteen rooli kokeilun koordinoinnissa
- Suunnitelman selkeys, visuaalisuus, konkreettisuus ja realistisuus resurssit huomioiden
- Tietyt suunnitelman yksityiskohdat, esimerkiksi:
 - Viittaus WHO:n tutkimusraporttiin
 - Ikäihmisten huomiointi
 - Kulttuurihyvinvoinnin sisällyttäminen hyvinvoinnin edistämisen palvelutarjottimeen

Palaute: Miten suunnitelmaa tulisi muuttaa? 1/2

Miten suunnitelmaa tulisi muuttaa? Miten sitä voisi kehittää paremmaksi?	Miten palautteeseen pyritään vastaamaan ja miten huomioitiin suunnitelmassa:
<p>Pohteella tulee olla kulttuurihyvinvoinnin koordinoinnille, kehittämiselle ja verkostoyhteistyölle vakituiset resurssit ja selkeä määräraha, jotka varmistavat kehittämisen ja yhteistyön jatkuvuuden. Suunnitelman tulee olla toteutettavissa kaikissa olosuhteissa.</p>	<p>Vakituinen resurssi kulttuurihyvinvoinnin koordinointiin Pohteella on noin 0,6 henkilötyövuotta kesästä 2025 alkaen. Tästä 0,5 henkilötyövuotta sijoittuu ikäihmisten palveluihin. Loput 0,1 henkilötyövuotta sijoittuu järjestämistoimintojen Yhteistyö, osallisuus ja hyvinvointi -palvelualueelle, jonka työ painottuu Kaikukortti-toimintaan ja yhteistyöhön Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihyvinvointiverkoston kanssa.</p>
<p>Lisää kulttuurihyvinvointia koskevia ja ohjaavia asiakirjoja suunnitelmaan</p>	<p>Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2025 ja Pohjois-Pohjanmaan kulttuurin kehittämisohjelma 2030 on jo mainittu suunnitelmassa. Lisätty <i>Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi</i> ja <i>Elintapaohjauksen tarkistuslista</i>.</p>
<p>POPkulta-verkoston yhteystietojen lisääminen suunnitelmaan</p>	<p>Lisätty kahteen kohtaan linkki Pohjois-Pohjanmaan liiton sivulta löytyvään verkoston esittelyyn.</p>
<p>OYS2030-taideohjelman toimeenpano yhdeksi suunnitelman toimenpiteeksi terveyden edistäminen Pohteen sairaaloissa suunnitelmaan</p>	<p>Toive pyritään huomioimaan seuraavassa hyvinvointisuunnitelmassa. OYS2030-taideohjelman osittainen toimeenpano lisätty kulttuurihyvinvointisuunnitelman toimenpiteeksi diaan 8.</p>
<p>Mitä suunnitelmassa ollut lause ”järjestää itse resurssien sallimissa rajoissa kulttuuritoimintaa asiakkaille” käytännössä tarkoittaa (resurssit ja konkreettiset toimenpiteet)?</p>	<p>Muokattu lausetta diassa 8. Pohteen pitkäaikaisen hoidon, hoivan ja asumisen yksiköt järjestävät asiakkailleen pienimuotoista kulttuuritoimintaa. Kulttuuritoiminnan päävastuu on kuitenkin kunnilla myös pitkäaikaisessa hoidossa oleville kuntalaisille. Pohde kannustaa kuntia ja muita kulttuuritoiminnan toteuttamiseen Pohteen pitkäaikaisen hoidon, hoivan ja asumisen yksiköissä.</p>
<p>Kulttuurihyvinvoinnin kehittäminen ei ole Pohteen tehtävä. Kulttuurihyvinvointi on Pohteelle turha kulu, joka vie resursseja muualta.</p>	<p>Vastuu kulttuuripalvelujen järjestämisestä on edelleen kunnilla. Hyvinvointialue voi kuitenkin yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa hyödyntää kulttuurin mahdollisuuksia ja tutkittua tietoa sairauksien ja terveysongelmien ennaltaehkäisyssä sekä sairauksien hoidossa ja niiden kanssa selviytymisessä. Ne auttavat resurssien riittävydessä ja hyvinvointierojen kaventamisessa.</p>

Palaute: Miten suunnitelmaa tulisi muuttaa? 2/2

Miten suunnitelmaa tulisi muuttaa? Miten sitä voisi kehittää paremmaksi?	Miten palautteeseen pyritään vastaamaan ja miten huomioitiin suunnitelmassa:
<p>Kulttuurihyvinvointi kaikkia suunnitelmia läpileikkaavaksi käsitteeksi eikä vain omaksi suunnitelmakseen</p> <p>Toivottu näiden huomioimista, lisäämistä ja/tai monipuolistamista:</p> <ul style="list-style-type: none">• konkretia (toimenpiteet, mittarit)• kulttuurin moniulotteisempi merkitys ihmisen hyvinvoinnille• kulttuurihyvinvoinnin käsitteistö, mittarit, tietopohja ja Pohteen sote-palveluissa tarjottavat kulttuuripalvelut• taiteen eri lajit (kuvataiteen rinnalle mm. musiikki)• saavutettavuus, esteettömyys, avustajapalvelut ja muu yhdenvertaisuuden edistäminen• kulttuuritoimijoiden osallisuus hyvinvoinnin edistämisessä (esimerkiksi kirjastot, kansalaisopistot ja musiikkiopistot)• yhdyspintatoiminnan kuvaus (toimijat, roolit, vastuut, tehtävät, yhteistyö, mittarit)• kotiin ja laitoksiin vietävä taide- ja kulttuuritoiminta sekä taidelähtöiset menetelmät (esim. Lähde-hanke)• kuntien erilaisuuden huomiointi: esimerkiksi Kaikukortti ei ole kovin mullistava kunnassa, jossa kulttuuritapahtumat ovat pääsääntöisesti maksuttomia• kulttuurilähete Oulun kaupungin kanssa• elintapaohjauksen asteittainen kehittäminen kulttuurihyvinvoinnin näkökulmasta• POPkulta-verkoston aineistojen hyödyntäminen suunnitelmassa ja verkoston roolin kuvaaminen hyvinvointia edistävässä työssä• dioissa 10-11 mainittujen toiveiden konkreettisempi kuvaus ja suunnitelma toteutuksesta• monialaisen osaamisen vahvistaminen ja kolmannen sektorin hyödyntäminen Pohteen henkilöstön kulttuurihyvinvointiosaamisen kehittämisessä ja asiakasohjauksessa• kulttuurihyvinvointi Pohteen henkilöstön työhyvinvoinnin näkökulmasta	<p>Pyritään huomioimaan hyvinvointisuunnitelman toteutuksessa vuosina 2024-2025.</p> <p>Pohteen aika-, henkilöstö- ja osaamisresurssit eivät keväällä 2024 riitä vastaamaan näihin toiveisiin. Jos resurssitilanne helpottaa, pyrimme huomioimaan toiveet suunnittelussa, kehittämisessä ja käytännön toiminnassa.</p>

Kiitos yhteistyöstä

